

Праблемы Касцёла і сучаснага свету закрануў папа Францішак у інтэрв'ю, якое ён даў з нагоды надыходзячай першай гадавіны свайго выбару на Пасад св. Пятра дырэктару найбуйнейшай італьянскай газеты “Corriere della Sera” Феруччо Дэ Бортолі. Інтэрв'ю было праведзена ў Доме св. Марты. Як адзначае Дэ Бортолі, Папа не вельмі хацеў успрымаць гэтую размову як падсумаванне года. Як пажартаваў, вынікі ён падводзіць праз кожныя пятнаццаць дзён са сваім спаведнікам. **– Ваша Святасць, Вы тэлефануеце да многіх людзей, якія просяць Вас аб дапамозе. Ці здаралася, што яны не вераць, што гэта сапраўды Вы?**

– Так, здаралася. Калі хтосьці тэлефануе, ён робіць гэта таму, што хоча паразмаўляць, хоча спытацца, што трэба рабіць, просіць парады. Калі я быў ксяндзом у Буэнас-Айрэсе, было прасцей. Для мяне гэта ўжо стала звычай. Службай. Я так гэта адчуваю. Але безумоўна, цяпер гэта нялёгка з-за вялікай колькасці людзей, якія да мяне пішуць.

– А ці быў сярод усяго гэтага які-небудзь кантакт, які Вы ўзгадваеце з асаблівай сімпатыяй?

– Пэўная жанчына, 80-гадовая ўдава, якая страціла сына, напісала да мяне. Цяпер я кожны месяц тэлефаную да яе і мы трохі размаўляем. Яна шчаслівая, а я застаюся душпастарам і мне падабаецца гэта. †

– А адносіны з Вашым папярэднікам? Ці прасілі Вы калісьці якой-небудзь парады Бенедыкта XVI?

– Так. Папа-сеньёр – гэта не музейная статуя. Гэта інстытут, да якога мы не былі прызвычаены. 60 ці 70 гадоў таму не было біскупаў на пенсіі. Гэта прыйшло толькі пасля Сабору. Сёння гэта інстытут.

Тое самае можна аднесці і да Папы на пенсіі. Бенедыкт стаў першым, быць можа, пасля яго з'явіцца іншыя, гэтага мы не ведаем. Ён тактоўны, пакорны, не хоча перашкаджаць. Мы размаўлялі аб гэтым і разам вырашылі, што было б лепш, каб ён бачыў людзей, выйшаў і ўдзельнічаў у жыцці Касцёла. Ён ужо прыходзіў сюды з нагоды асвячэння статуі св. Міхала Арханёла, затым на абед у Дом св. Марты, пасля Божага Нараджэння я запрасіў яго прыняць удзел у кансісторыі, і ён прыняў запрашэнне. Яго мудрасць з'яўляецца Божым дарам. Некаторыя, можа, хацелі б, каб ён адышоў у

якое-небудзь бенедыкцінскае абацтва далёка ад Ватыкана. Я падумаў пра дзядуль і бабуль, якія сваёй мудрасцю і парадзімі дадаюць сям'і моц і не заслугоўваюць таго, каб скончыць у доме для прыстарэлых.

– Ваша Святасць, Ваш спосаб кіравання Касцёлам выдаецца нам такім: Вы слухаеце ўсіх, а вырашаеце адзін. Гэта трохі падобна да генерала езуітаў. Дык ці адзінокі Вы чалавек?

– І так, і не, але я разумею, што Вы хочаце мне сказаць. Папа не адзін у сваёй працы, таму што яму спадарожнічае і радзіць мноства людзей. Ён быў бы адзінокім, калі б прымаў рашэнні не слухаючы нікога, або робячы выгляд, што слухае. Аднак ёсць такія моманты, калі трэба штосьці вырашыць ці падпісаць, і ты знаходзішся сам-насам са сваім пачуццём адказнасці.

– Чуласць і міласэрнасць з'яўляюцца сутнасцю Вашага душпастарскага паслання?

– А таксама Евангелля. Яны з'яўляюцца сэрцам Евангелля. У супрацьлеглым выпадку нельга зразумець ні Езуса Хрыста, ні чуласці Айца, які паслаў Яго, каб Ён слухаў нас, аздараўляў і збаўляў.

□ – Ці разумеюць людзі гэтае пасланне? Вы казалі, што “францішкаманія” не пратрывае доўга. Ці існуе што-небудзь з таго, як Вас успрымаюць людзі, што Вам не падабаецца?

– Я люблю быць сярод людзей, разам з тымі, хто церпіць, я люблю хадзіць у парафію. Мне не падабаюцца ідэалагічныя інтэрпрэтацыі, пэўная міфалагізацыя папы Францішка. Калі, напрыклад, гавораць, што я выходжу ноччу з Ватыкана, каб накарміць жабракоў на Via-Атавіяна... Мне ніколі не прыходзіла гэта ў галаву. Калі я не памыляюся, то Зігмунд Фройд сказаў, што ў кожнай ідэалізацыі ўтоена нейкая агрэсія. Маляваць Папу нібыта нейкага супермена ці нейкую зорку мне здаецца зневажэннем. Папа – гэта чалавек, які смяецца, плача, спакойна спіць і мае сяброў – як усе. Гэта нармальная асоба.

– Ці сумееце Вы па Аргентыне?

– Шчыра кажучы, я не нашу ў сабе наснальгіі. Я хацеў бы туды паехаць, каб сустрэцца са сваёй хвораю сястрой, апошняй з нашай пяцёркі. Я хацеў бы яе ўбачыць, але гэта не апраўдвае падарожжа ў Аргентыну: я тэлефаную да яе, гэтага хапае. Я таксама не думаю, што змагу паехаць туды да 2016 года, бо ў Лацінскай Амерыцы я ўжо быў у Рыа. Цяпер я павінен накіравацца ў Святую Зямлю, у Азію, затым у Афрыку.

– Святы Айцец, ці мучаюць Вас абвінавачванні ў марксізме, якія даносяцца ў першую чаргу са Злучаных Штатаў пасля выдання “*Evangelii gaudium*”?

– Зусім не. Я ніколі не падзяляў марксісцкай ідэалогіі, бо яна ілжывая, але я ведаю шмат добрых людзей, якія абвяшчалі марксізм.

– Святы Айцец, Вы кажаце, што “ўбогія нас евангелізуюць”. Уражлівасць да беднасці – а яна з'яўляецца самым выразным знакам Вашага душпастарскага паслання – некаторыя расцэньваюць як абвяшчэнне паўперызму. Евангелле не асуджае дабрабыту. А Закхей быў багаты і міласэрны.

– Евангелле асуджае культ дабрабыту. Паўперызм – гэта адна з крайніх інтэрпрэтацый. У сярэднявеччы існавала шмат паўперыстычных напрамкаў. Святы Францішак меў геніяльнае пачуццё змяшчэння тэмы ўбоства на дарозе Евангелля. Езус кажа, што нельга служыць двум гаспадарам: Богу і мамоне. І калі нас будуць судзіць у канцы свету (параўн. Мц 25), нас спытаюць пра нашу салідарнасць з убоствам. Беднасць аддаляе нас ад ідалапаклонства і адчыняе дзверы Провіду. Закхей перадае палову сваіх багаццяў бедным. А тым, у каго свіран запоўнены ўласным эгаізмам, Пан пазней выпіша рахунак. Я лічу, што добра выразіў гэтую сваю думку на тэму ўбоства ў “*Evangelii gaudium*”.

□ – *Пытанне сям’і займае цэнтральнае месца ў дзейнасці Рады васьмі кардыналаў. З часу адгартцыі “Familiaris consortio” Яна Паўла II змянілася многае. Плануюцца два сіноды. Чакаюцца вялікія новаўвядзенні. Вы сказалі пра разведзеных: няхай іх не асуджаюць, ім трэба дапамагаць.*

– Гэта доўгі шлях, які Касцёл павінен прайсці, працэс, якога прагне Пан Бог. Праз тры месяцы пасля майго выбару мне прадставілі тэмы на сінод. Было прапанавана разважаць над тым, што ўносіць Езус у жыццё сучаснага чалавека. Але паступова – што для мяне з’яўляецца знакам Божай волі – мы вырашылі разважаць аб сям’і, якая знаходзіцца ў сур’ёзным крызісе. Яе цяжка стварыць, маладыя людзі рэдка бяруць шлюб. Існуе шмат разбітых сем’яў, у якіх не ўдаўся план супольнага жыцця. Дзеці вельмі пакутуюць. Мы павінны даць адказ. Але для гэтага патрэбен вельмі глыбокі роздум. Менавіта гэта і робяць кансісторый і сінод. Нельга заставацца на ўзроўні павярхоўнасці. Спакуса вырашэння кожнай праблемы пры дапамозе казуістыкі з’яўляецца памылкай, упрасачэннем глыбокіх спраў, так як гэта рабілі фарысеі – вельмі павярхоўная тэалогія. Сур’ёзны падыход да асобных выпадкаў, у тым ліку і да праблем разведзеных пар, патрабуе святла глыбокага роздуму, душпастарскай глыбіні.

– *Чаму даклад кардынала Вальтэра Каспера на апошнім кансісторый (важныя пытанні навукі Касцёла аб сужэнстве і сям’і, а таксама аб рэальным жыцці многіх хрысціян) так падзяліў кардыналаў? Як, на Вашу думку, Касцёл можа прайсці гэтыя два гады карпатлівай дарогі, каб дасягнуць поўнай згоды? Калі дактрына грунтоўная, то навошта дэбаты?*

– Кардынал Каспер прадставіў глыбокую і прыгожую прэзентацыю, якая ў хуткім часе будзе апублікавана па-нямецку, уключаючы ў сябе пяць пунктаў. Пяты пункт датычыць людзей, якія жывуць у другім саюзе пасля разводу. Я б занепакоіўся, калі б падчас кансісторыя не было інтэнсіўнай дыскусіі, ён тады нічаму не служыў бы. Кардыналы ведалі, што могуць сказаць тое, што хочуць, і прадставілі мноства розных цэнных пунктаў погляду. Братэрскія і адкрытыя канфрантацыі развіваюць тэалагічную і пастаральную думку. Гэтага я не баюся, а наадварот шукаю.

– *Многія краіны легалізуюць грамадзянскія сужэнствы асоб таго ж полу. Ці можа Касцёл зразумець гэта? Да якога ўзроўню?*

– Сужэнства заключаецца паміж жанчынай і мужчынай. Свецкія дзяржавы хочуць легалізаваць сужэнствы іншага тыпу, каб рэгуляваць розныя сітуацыі сужыцця, кіруючыся неабходнасцю ўпарадкавання эканамічных аспектаў у міжасобасных адносінах, такіх як прадастаўленне медыцынскай дапамогі. Гаворка ідзе аб дамовах аб

сужыцці рознай прыроды і разнастайных форм, якіх я не магу нават пералічыць. Трэба паглядзець на розныя выпадкі і ацаніць іх у іх разнастайнасці.

– Як будзе папулярывацца ў Касцёле роля жанчын?

– У гэтым выпадку таксама казуістыка не дапамагае. Гэта праўда, што жанчына можа і павінна больш прысутнічаць у працэсе прыняцця рашэнняў у Касцёле. Але я б назваў гэта дапамогай функцыянальнага тыпу. Толькі такім чынам не пераадолюваецца вялікі шлях. Трэба, хутчэй, падумаць, што Касцёл (заўвага KAI: па-італьянску, а таксама ў многіх іншых мовах) жаночага роду, што ён з самага пачатку жаночы. Вялікі тэолаг Ганс Урс фон Бальтазар прысвяціў гэтай праблематыцы мноства прац: Марыйны прынцып, побач з Пятровым, вядзе Касцёл. Панна Марыя важнейшая, чым усякі біскуп ці апостал. Рыхтуецца тэалагічнае паглыбленне. Кардынал Рылка разам з Радай па справах свецкіх працуе ў гэтым накірунку разам з многімі жанчынамі, якія з'яўляюцца экспертамі ў розных сферах.

□ – Ці можа Касцёл праз паўстагоддзя пасля “Humanae vitae” Паўла VI узняць тэму кантролю за нараджальнасцю? Кардынал Марціні лічыў, што ўжо прыйшоў час.

– Усё залежыць ад таго, як будзе інтэрпрэтавана энцыкліка “Humanae vitae”. Сам Павел VI, зрэшты, радзіў спаведнікам шмат міласэрнасці і чулівасці да канкрэтных выпадкаў. Але яго геній быў прароцкі, меў адвагу супрацьстаўляцца большасці, абараняць маральнасць, націснуць на культурны тормаз, проціпаставіцца неамальтузіянству сённяшняму і будучаму. Праблема не ў змяненні дактрыны, а ў яе паглыбленні і ў тым, каб душпастарства брала пад увагу сітуацыю і магчымыя ўчынкi людзей. Аб гэтым таксама будзе весціся размова падчас усяго сіноду.

– Навука змяняецца і нанова акрэслівае межы жыцця. Ці мае сэнс штучнае прадаўжэнне жыцця ў вегетатыўным стане? Ці можа быць рашэннем біялагічнае завязчанне?

– Я не спецыяліст па біяэтычных пытаннях і баюся, што кожны мой погляд можа быць расцэнены двухзначна. Традыцыйная навука Касцёла гаворыць, што ніхто не абавязаны прымаць надзвычайныя меры, калі вядома, што гэта перадсмяротны стан. У маёй душпастарскай працы заўсёды ў такіх выпадках я рэкамендаваў паліятыўную (заўвага рэд.: абязбольваючую) апеку. У больш асаблівых выпадках, калі гэта абавязкова, варта звярнуцца да парады спецыялістаў.

– Ваша Святасць, якія кнігі Вы цяпер чытаеце?

– “Пётр і Марыя Магдаліна” Даміяна Марзотта аб жаночым вымярэнні Касцёла. Гэта цудоўная кніга.

□ – А ці ўдаецца Вам паглядзець які-небудзь добры фільм – другое з Вашых захапленняў? Фільм “Вялікая прыгажосць” здабыў Оскар за лепшы неангламоўны фільм. Ці паглядзіце Вы яго?

– Не ведаю. Апошні фільм, які я бачыў, гэта “Жыццё цудоўна” Роберта Беніні. А раней бачыў “Дарогу” Феліні. Шэдэўр. Мне таксама падабаўся Вайда...

– Святы Францішак меў бесклапотную маладосць. Я хацеў бы спытацца: Вы калі-небудзь былі закаханыя?

– У кнізе “Езуіт” я раскажваю, як ва ўзросце 17-ці гадоў у мяне была дзяўчына. Прыгадваю аб гэтым і ў напісанай разам з рабінам Аўраамам Скуркам “У небе і на зямлі”. Калі я быў у семінарыі, я на тыдзень страціў галаву ад адной дзяўчыны.

– Не хачу быць нясціплым, але як гэта скончылася?

– Гэта былі юнацкія гісторыі. Я размаўляў пра іх з маім спаведнікам (вялікая ўсмешка).

– Дзякуй, Святы Айцец.

– І Вам дзякуй.